

Ullviskvinnan som gick till Finland

Nedom landsvägen i Ullvi har varit fyra gårdar med Gop till gårdsnamn. Enligt sägnen har där från början varit en gård grundlagd av tvenne makar av vilka den ena kommit från Bjursås, varifrån även namnet kommit. Deras fyra barn bosatte sig alla i samma tomt. Det blev då de gårdar som fått 7, sub 8, 9 och 30 till nummer. I en av dessa gårdar bodde enligt sägnen en kvinna vars man var soldat och ute i kriget. När kriget var slut och soldaterna kommo hem var hennes man icke med men hans kamrater medförde hälsningar från honom att han tagit någon slags anställning ~~xxx~~ ~~xxxx~~ i Finland och att han ville att hustrun och barnen skulle komma dit. Kvinnan räknade ut att om hon tog sina två getter och gav sig iväg på våren så att de hade hela sommaren på sig så kunde de gå runt Bottniska viken. Den minsta av de tre pojarna bar modren på ryggen, de två andra fingo gå och troligen bära något. Getterna kunde föda sig genom att beta invid vägen och genom att mjölka dem fick de själva ett värdefullt tillskott till reskosten. En tid efter sedan de givit sig iväg kom ett brev vari kvinnan omtalar att hon lyckligt och väl kommit fram med sina getter. Brevet kom ifrån Västerbotten. Namnet kan dock ha blivit förväxlat och rätteligen varit Österbotten.

Enligt en annan sägen var mannen icke soldat utan begivit sig till Finland därför att han icke kunde få något arbete i Sverige. Sedan hade han skickat bud på hustrun att hon skulle komma dit.

Löfven

I min barndom kunde man ofta få höra de gamla berätta ganska dråpliga historier om en man som de kallade för Löfven, men någon bestämd uppgift om vem denna person egentligen var kunde dock ingen lämna. Några efterforskningar som jag senare gjort har givit följande resultat.

Arvids Per Olsson föddes i Slättberg nr 8 år 1780. I sin ungdom var han en slagskämpe av det allra vildaste slaget, varifrån de gamlas historier härstamma. Självt har han på äldre dagar berättat att han tre gånger varit dömd till döden men klarat livet alla tre gångerna. Det är mycket som tyder på att han börjat sin bana med att taga anställning som soldat nr 32 Löfv på Leksands kompani, varifrån namnet härstammar. Någon bestämd uppgift om detta har jag dock icke lyckats få. På den tiden var det vanligt att karlarna här på trakten körde foror till och från Norge och Löven tog sig en gång det ofoget före att stjäla en kagge krut från kronans förråd som han fraktade iväg i akt och mening att sälja den i Norge. Men på gränsen upptäckte tullmännen krutet och Per blev gripen och fängslad. Det är troligt att det gått så att han fått släppa till livet om det inte råkat vara årtalet 1812. Det året var det kronprins Karl Johans mening att intaga Norge. Ryssland skulle i förbund med Sverige landsätta en stor krigshär i det då för tillfället nästan försvarslösa Danmark och Karl Johan beräknade att kunna intaga Norge nästan utan strid. Men kejsar Alexander som fick Napoleons hela krigshär över sig fick annat att tänka på än att sända trupper till Danmark. Men i Sverige bedrevs rustningarna med stor iver och vid hären var stort behov av manskap. Arvids Per togs till gardist under namnet Löfv samt flyttade till Stockholm. Till gardist synes Löven ha passat. Redan påföljande vinter och vår överfördes svenska hären till Tyskland. Under marschen genom landet var Löven utsatt för ett äventyr: En natt när han gick vakt somnade han på sin post. En officer som inspekterar vakten upptäcker och väcker honom. Nu ränner sinnet på Löven som rusar upp och tilldelar officeren en ordentlig örfil. Nu såg det åter mörkt ut för Löven som skulle skjutas, men en av de högre officerarna lade sig yt för honom och förklarade att man icke kunde skjuta den förnämsta soldaten i hela armén. Detta var den andra dödsdomen. Den tredje var under själva kriget i Tyskland då han jämte några andra var tillfångatagna av fienden samt instängda i en kyrka. Tyvärr har jag glömt de flesta detaljerna. De överfälllo eller mutade vakten och rymde.

Ett spännande ögonblick var då han tillfångatogs av fienden. Plötsligt befann han sig ensam, omringad av fiender. Han sprang runt en liten sjö, omdet var fem

27
varv eller om det var flera, innan de finga tåg i honom. Efteråt beklagade han sig att han var så ensam. Om han istället haft 10 man med sig så skulle han ha drivit fienden på flykten.

I kriget mot Napoleon utmärkte sig Löven flera gånger och erhöll till slut tapperhetsmedalj. Karl Johan sade en gång att om alla varit lika duktiga som Löven så skulle vi alla nu varit i Paris.

Samma år som Arvids Per blev gardist hade han gift sig med Juvas Kerstin Olsdotter från Ullvi nr 16. Han blev alltså måg i samma gård som Gaty Erik Andersson i Tällberg 25 år tidigare blivit måg (han som i Ullvi byggde Gatugården). Den sistnämndas hustru var moster till Lövens gumma. Lövens hustru var under tiden som mannen var gardist skriven och troligen även bosatt i Ullvi. Den 17 sept. 1812 födde hon dottern Greta. Att hon sedan flera gånger varit i tillfälle att träffa sin man bevisas därav att hon den 28 juli 1816 födde tvillingarna Erik och Per, den 3 maj 1824 sonen Olof samt 1828 dottern Brita. År 1828 återkom Löfv från Stockholm och hela familjen flyttade till Slättberg nr 9, där å 1829 dottern Margareta föddes.

Efter 16 års bortovaro blev han nu åter leksandskarl. I 37 år till sin död fick han draga försorg om sig och de sina. På ålderdomen var han så fattig att han måste gå omkring och tigga. Tiggare var inget ovanligt på den tiden. Var och en av dem brukade hava sin bestämda gård där de lågo över nätterna. När ryktet spred sig att Löfven kommit till Ullvi skyadade pojkarne i byn till hans kvarter där de ivrigt lyssnade medan han berättade sina bedrifter.

Löfv dog 1865, dödsorsaken uppgavs vara andtåppa. Han begravdes den 14de söndagen efter Trinitatis den 17 sept. I hans personalia står att han innehade tapperhetsmedalj samt att han dog förra tisdagen den 12 i denna månad vid hög och ärofull ålder av 85 år. Äktenskapet var välsignat med 6 barn, varav 3 söner 2 döttrar efterleva, 1 dotter död.

Dödversen var hämtad ur 1700-talets psalmbok.

Led mig, Jesu! Här i livet
Till det rätta vandringsmål!
Då jag trötta fjät har klivet
Och ej mera vandra tål
Bliv, o Jesu, då min hvila
När mig allt vill överila
Att jag må i salig ro
Med Guds venner sammanbo.

Soldatrotarna i Leksand

1. Goljat Erik Andersson 2. 1691 års rulla 3. 1849 års rulla 4. By enligt "Dalregementets sockenkompanier"

1	2	3	4
1 Skalk	Skalk		Yttermo
2 Ros	Flygare	Ros	Hagen
3 Ström	Näbb	Ström	Övermo
4 Lång	Långh		Yttermo
5 Modin	Snarv	Modin	Yttermo
6 Krans	Saxarf		Mjälgen
7 Winter	Winther		Gärde
8 Bodin	Meetare	Bodin	Gärde
9 Ferm	Tehruus	Ferm	Hagen
10 Nord	Timgubbe	Nord	Västannor
11 Eld	Rif	Eld	Smedsarvet
12 Winge	Winge		Hedby
13 Felbom	Fällbom		Västannor
14 Dal	Råboch		Smedsarvet
15 Lind	Tröger	Lind	Yttermo
16 Sparring	Sperringh	Sparring	Västannor
17 Westman	Sadellmakare	Westman	Västannor
18 Stoltz	Stållt	Ståls	Norr Rälta
19 Östberg	Gååsunge	Östberg	Söder Rälta
20 Sköld	Illvar	Skjöld	Rältlindor
21 Sparv	Sparv		Ytter Åkerö
22 Nöjd	Lilltysk	Nöjd	Djura by
23 Röd	Rön	Röd	Djura by
24 Forsström	Ballhorn	Forsström	Gråda
25 Berg	Berg		Sundsnäs
26 Aron	Slongh	Aron	Västanvik
27 Skaft	Skaft		Grytnäs
28 Häger	Häger		Västanvik
29 Ekskog	Skogh	Ekskog	Sätra
30 Blom	Blohm		Noret
31 Falk	Falk		Styrsjöbo
32 Löv	Ståhlboga	Löf	Edshult
33 Flink	Orre	Flink	Åkerö
34 Häll	Broms	Häll	Heden
35 Lek	Tettingh	Lek	Backen
36 Frisk	Frisk		Gråda
37 Man	Båssman	Mann	Östanmor
38 Udd	Udd		Hagen
39 Prins	Kongsbarn	Prins	Ahlvik
40 Park	Barck	Park	Djura by
41 Hedlund	Swahla		Styrsjöbo
42 Sand	Nässwis	Wis	Fors ?
43 Hed	Höök		Hedby
44 Svan	Ellgh		Hedby
45 Fyr	Fyhr		Hedby
46 Fors	Helaverlden	Forss	Fors
47 Fri	Friare	Fri	Söder Bergsäng

1	2	3	4
48 Sund	Makare	Sund	Åkerö
49 Wass	Hwas	Wass	Ahlmo
50 Kvicker	Qvicker		Björken
51	Bäck		Björken
52 Hjärpe	Hwipe	Hierpe	Rönnäs
53 Rönn	Klubba		Mon
54 Lif	Lekatt	Lif	Björken
55 Björk	Biörck		Björken
56 Rask	Willdkiorare		Björken
57 Spring	Springfelt	Spring	Björken
58 Malm	Snickare	Skräck	Hallen
59	Hakkman		Backbyn
60Hast	Smålöje		Björken
61 Ren	Landtysk	Rehn	Ahlmo
62 Gäss	Girss	Gjers	Ahlmo
63 Resare	Reesare		Djura by
64 Gothe	Gothe		Ahlvik
65 Alvik	Ahlvik		Ytter Åkerö
66 Stark	Starck		Ahlvik Ahlmo ?
67 Bose	Boosse		Ahlvik
68 Smedö	Sundh	Smed	Backbyn
69 Liten			Näsby
70 Rus	Ruus		Hjulbäck
71 Wikman	Wilkman		Limå bruk
72 Lans	Necktergal	Lants	Tasbäck
73 Hoft	Rofrygg	Hoff	Plintsberg
74 Tull	Tull		Näsbyggebbyn
75 Fart	Krögare	Fart	Fornby
76 Kron	Yhr		Västanvik
77 Backman	Kullbars	Backman	Sundsnäs
78 Lax	Lax		Hjortnäs
79 Pil	Phil		Mon
80 Palm	Courage		Hjortnäs
81 Norman	Haara	Norman	Sunnanäng
82 Bom	Boohm		Hjortnäs
83 Svärd	Tjäder	Svärd	Ytter Åkerö
84 Hurtig	Lustigf		Östanhol
85 And	Lamb	Hurtig	Hjulbäck
86 Brask	Brask		Hjortnäs
87 Öst	Pepperkorn	Öst	Laknäs
88 Fisk	Fisk		Noret
89Knipe	Knipe		Öjer (Lima R.O.A.)
90 Hjort	Hiorth		Boda
91 Djäkne	Diekne		Sjugare
92 Spegel	Spegell		Laknäs
93 Wipp	Fribytare	Wipp	Hjortnäs
94 Fröjd	Glaskestare	Fröjd	Laknäs
95 Bleck	Bleckhorn	Bleck	Lima
96 Glad	Tusendaler	Glad	Söder Bergsäng
97 Kvist	Biörn	Qvist	Boda
98 Rapp	Smahlhwit	Rapp	Plintsberg
99 Knekt	Likagodh	Knekt	Kullsbjörken

1	2	3	4
100 Lilja	Lillia		Tällberg
101 Holm	Meenlös	Holm	Noret
102 Käck	Ryttare	Käck	Risholm
103 Krigsman	Nygift	Krigsman	Björken
104 Wig	Tuhtwig	Wig	Kullsbjörken
105 Lindbom	Bryggare	Lindbom	Torrberg
106 Lindberg	Pims	Lindberg	Norr Lindberg
107 Dalberg	Bock	Dalberg	Norr Bergsäng
108 Blixt	Pinkruus	Blixt	Norr Lindberg
109 Strid	Tongh	Strid	Västberg
110 Fält	Kaflare	Fält	Sjugare
111 Trygg	Frimodigh	Trygg	Plintsberg
112 Lärka	Lerkia		Söder Bergsäng
113 Palm	Rost		Söder Bergsäng
114 Strand	Student	Strand	Almberg
115 Rutberg	Ruth	Rutberg	Öjer
116 Norling	Kohlmetare	Norling	Tibble
117 Limström	Laquey	Limström	Lima
118 Stor	Stothollare	Stor	Torrberg
119 Storm	Storm		Björkberg
120 Tysk	Tysk		Slättberg
121 Kock	Kock		Ullvi
122 Flitt	Flitt		Kilen (Hisvåla R.O.A.)
123 Rolig	Niupuht	Rolig	Romma
124 Skytt	Schytt		Sågen
125 Spännare	Spenare		Plintsberg
126 Kaja	Kaya		Boda
127 Lund	Gucku	Lund	Rönnnes
128 Lutter	Utter	Lutter	Rönnnes
129 Black	Black		Rönnnes
130 Ek	Rennare	Ek	Gopa (Rönnnes R.O.A.)
131 Dunder	Dunder		Rönnnes
132 Helsén	Uhrweder	Hellsén	Hälla (o.Ullvi R.O.A.)
133 Nyman	Kuuse	Nyman	Hisvåla
134 Algut	Ahlguth		Hälla (Ullvi R.O.A.)
135 Ala	Pipare		Ullvi
136 Be händig	Behendigh		Ullvi
137 Skotte	Skotte		Berg
138 Häll	Hammare	Häll	Romma
139 Stadig	Drake	Stadig	Ullvi
140 Tiger	Tiger		Tibble (o.Ullvi R.O.A.)
141 Hjälte	Frantsos	Hjelte	Söder Lindberg
142 Modig	Modigh		Tibble
143 Frans	Willhane	Frans	Tibble
144 Rosén	Golliath		Noret
145 Stoppe	Stolpe		Tibble
146 Rågfält	Rågfellt		Övre Heden
147 Ål	Åhl		Holen
148 Bonde	Bonde		Övre Heden
149 Svensk	Svensk		Bre näs
150 Örn	Pumplapp	Örn	Tunsta

Mera om soldatrotarna

Ur en 1862 tryckt bok, Beskrivning öfver Provinsen Dalarna, har jag hämtat åtskilligt om rotarna och annat.

Skattejorden inom Leksand (med Siljansnäs) är indelad i 160 rotar. Soldatens avlöning uppgår i medeltal till 125 - 130 Riksdaler och lega till 140 - 165 Riksdaler, om lönen utgöres av penningar. Att betala lön in natura var redan då bortlagt men bestämmelser därom fanns kvar. Där står bland annat: I städsel vid antagningen erhåller soldaten 1 vadmalsrock, 1 skinnpäl, 3 byxor, 1 par ullstrumpor och 1 par skor.

Att soldaten på julaftonen for omkring bland sina rotebönder på julgästning var dock brukligt så länge indelningsverket fanns kvar. Han började då ronden hos den bonde som det året var huvudbonde och sedan besöktes de övriga i tur och ordning. Huvudbonden skulle bjuda på mat och även husrum om soldaten var så långväga ifrån att han måste komma kvällen förut. De övriga gav soldaten efter en lista på det antal brödkakor som åbelöpte gården, och så skulle det vara sovel till brödet. Om jag minnes rätt så var det 9 kakor vi för vår gård skulle lämna, "sugglet" var det ingen närmare bestämmelse om. Det tilltogs vanligen rikligare än som kunde åtgå till brödet. Det bestod vanligen av en smärklimp, ett stycke fläsk, en fårbog, en ost eller något annat, slutligen ett talg'jus som med åren ersattes med ett stearinljus. Ett ordstäv var: "Ä som int går ti sollat'n, ä går ti kaddjön." Därmed menades att om soldaten fick mera brännvin än vad han på stället kunde förtära så var det plats för det i en medförd kagge. I min barndom var det en vanlig syn på julaftnarna att se soldater komma åkande på vägen med häst och skrinna, eventuellt kända. Gumman och ibland något av barnen var med.

Leksands socken, Siljansnäs medräknat: 160 rotar. 145 höra till Leksands och 15 till Rättviks kompani.

Åls socken: 19 soldatrotar, 14 höra till Gagnefs och 5 till Leksands kompani.

Bjursås socken: 22½ rotar (gamla socknen 13 rotar och Gopa tunnelag 9½). Alla höra till Rättviks kompani.

Rättviks socken: 95 rotar, nämligen 77½ inom moderförsamlingen, 14½ i Boda och 3 i Bingsjö finnmark. 72 höra till Rättviks och 23 till Mora kompani.

Ore socken: 11 rotar. Orsa kompani.

Sollerön: 22 rotar, till Mora kompani.

Venjan: 12 rotar, till Mora kompani.

Mora: 113 rotar, nämligen 97 inom moderförsamlingen och 16 i Våmhus. 93 i Mora och 20 i Orsa kompani.

Leksands kompani

i Leksand	145 rotar
i Ål	5
	150

Rättviks kompani

i Rättvik	72 rotar
i Leksand	15
i Bjursås	22½
i Enviken	}
Svärdsjö	
	150

Mora kompani

i Mora	93 rotar
i Sollerön	22
i Venjan	12
i Rättvik	23
	150

Orsa kompani

i Mora	4 rotar
i Våmhus	16
i Ore	11
i Orsa	

Älvdalen	}	
Särna Idre?		119
		150